Příloha č. 4

Metodiky opatření péče o druh

Metodika aktivity 3.2.1 Dosev semen a získání semen pro *ex situ* kultivaci

Sběr semen na rostlině

Semena u obou předmětných druhů rosnatek dozrávají na rostlině generelně jednotně, respektive spodnější dříve zralé tobolky zůstávají obvykle uzavřeny i v době, kdy později dozrávají tobolky ve vrchní polovině květenství. Lze tedy na jedné rostlině sbírat celé plodenství najednou. Abychom zachovali i možnost samovýsevu z rostliny, bude z každé rostliny sebrána horní 1/2-1/4 tobolek a odběr bude proveden v době, kdy je většina tobolek v plodenství zralá.

Sběr provádíme odstřižením celé části plodenství ostrými nůžkami. Nesnažíme se část plodenství odtrhnout! Vřeteno plodenství je pevnější než ukotvení rostliny v substrátu kořenovým systémem.

Odstřiženou část plodenství přeneseme na plochou širokou misku s nízkými okraji, aby šlo s tobolkami snadno a řízeně manipulovat. Prsty uvolníme semena z tobolek.

Sběr semen na lokalitě

Vzhledem k tomu, že počty rostlin na všech třech recentních lokalitách v posledních letech nedosahují více než 30 plodících rostlin, bude proveden sběr ze všech v daném roce plodících rostlin. Na jedné lokalitě budou sbírána části plodenství na jednu misku nebo postupně do několika misek. Před výsevem budou semena sesypána na jedinou misku, v níž se semena důkladně promísí – cílem je zajistit, aby se následně na jedno místo dostala semena z různých rostlin.

Při prvním sběru budou semena sebraná podle postupu výše rozdělena do dvou částí. První část bude určena pro přímý výsev, druhá část pro záchranné kultivace (viz oddíl 3.2.2 tohoto RAP). Při druhém a třetím sběru budou všechna semena využita k přímému výsevu na lokalitě.

Výsev semen

Výsev semen sebraných výše uvedeným způsobem bude proveden okamžitě, aby se zabránilo případným záměnám nebo kontaminací semeny či patogeny z jiných míst a aby se na těchto lokalitách zajistilo co nejpřirozenější posílení místní populace. Semena budou rozdělena na samostatné skupiny o objemu poměrově odpovídajícímu velikosti jednotlivých připravených ploch, na které má být výsev proveden (= plošky zbavené rašeliníků podle opatření 3.1.1a a gapy podle opatření 3.1.1b tohoto RAP). Pro následný monitoring a jeho čistě kvantitativní vyhodnocení by bylo samozřejmě lepší pracovat s odpočítaným počtem semen, nicméně podle praktických zkušeností lze

pro kvantitativní zpracování použít i tento objemový způsob rozdělení semen pro výsevy (Navrátilová & Navrátil, 2022). Každou skupinu přesuneme na samostatnou připravenou misku, ze které provedeme výsev. Vysévat budeme na plochy připravené podle oddílu 3.1.1 tohoto RAP. Vlastní výsev provedeme rovnoměrně na povrch připraveného substrátu z minimální výšky, aby nedošlo ke sfouknutí semen větrem do okolního hustého porostu.

Metodika aktivity 3.2.2 Záchranná kultivace

Záchranné kultivace se drží metodik certifikovaných Ministerstvem životního prostředí (Sekerka et al., 2021, 2022, Navrátilová & Navrátil, 2022). Základem úspěšné kultivace a napěstování rostlin pro získání semen pro genovou banku a výsadby na náhradní lokality je pěstování v podmínkách, které jsou nejbližší přirozeným podmínkám na stanovišti – jde především o regionálně stejné klimatické, edafické a hydrologické podmínky. Rostliny je tak nejlépe pěstovat v podmínkách oblasti Třeboňské pánve.

Získání materiálu pro pěstování

Semena pro opatření 3.2.2 budou získány realizací opatření 3.2.1 tohoto RAP na lokalitách Vizír, jižní břeh Záblatského rybníka a Hovízna, a rostliny z v přírodě nezvěstných populací z lokalit Příbrazský rybník a Žemlička jsou drženy v Botanické zahradě Třeboň.

Pěstování a rozmnožování

Jak bylo uvedeno výše, záchrannou kultivaci je optimální provádět v podmínkách maximálně odpovídajících lokalitám původu pěstovaných populací. V případě Třeboňska tak přichází v úvahu substrát získaný kombinací substrátů z místních těžeben písku a rašeliny, klima může být zajištěno jen pěstováním v regionu Třeboňské pánve a k zálivce je optimální využít vodu dešťovou.

Pěstování v konkurenčním prostředí není explicitně nutné, neboť v obou případech se jedná o druhy, které jsou konkurenčně slabé a vázané na primární stanoviště bez zapojeného porostu jiných rostlin. Všechny populace jednoho druhu budou pěstovány v prostorově oddělených částech. V době květu budou rostliny opatřeny krytím zabraňujícím potenciálnímu opylení hmyzem.

Rostliny z jednotlivých populací budou s cílem zabránění eliminace genetické diverzity rozmnožovány primárně generativně semeny. Rosnatku anglickou bude vzhledem k nízkému počtu existujících matečnic na lokalitách, výrazně horší klíčivosti semen a velmi vysoké mortalitě semenáčků pravděpodobně nutno rozmnožovat taktéž vegetativně.

Metodika aktivity 3.2.3 Výsadby napěstovaných rostlin

Před vlastní výsadbou rostliny rosnatek nejprve vyplejeme od dalších druhů rostlin. Následně z kultivační plochy odebereme požadovaný počet ploch cca 40 × 40 cm velkých společně s

rosnatkami, které přemístíme na lokalitu. Vysazují se všechny rostliny rosnatek z přesunované plochy. Výsadby provádíme po plném rozvinutí hibernakulí. To nastává od konce dubna do poloviny května. Čerstvou výsadbu zalejeme vodou z místa. Další zalévání by nemělo být potřeba vzhledem k přípravě ploch a dostatku vody v době výsadby.

Hibernakulum rosnatky anglické vypěstované ze semen z lokality Žemlička v záchranné kultuře Botanické zahrady Třeboň; foto © Jana Navrátilová

Metodika aktivity 3.2.4 Uchování semen v genobance

Semena budou každý rok před koncem vegetační sezóny sesbírána, vyčištěna, dosušena a uzavřena do většího množství mikrozkumavek. Zkumavky budou označeny jedinečným identifikátorem a uloženy v Genové bance Botanické zahrady Třeboň Botanického ústavu AV ČR, v.v.i (https://www.butbn.cas.cz/sbirkavk/?p=686). Uložena budou při stabilní teplotě -20°C.